

11. SINIF COĞRAFYA DERSİ

1. DÖNEM 1. ORTAK YAZILI SINAV PROVASI · PUANLAMA ANAHTARI

Senaryo 6 · Kitapçık B · Sezgi Empati Educational Assessments · www.sanalsinav.com

1. COĞ.11.1.1 · Mekânsal sorunların çözümünde coğrafya biliminin katkılarını yapılandırabilme · kolay

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Kişi başına yeşil alan arttıkça yaz sıcaklığının azaldığını (ters yönlü ilişki) yazar.	8
b)	Verileri mekâna göre karşılaştırarak sorunun en ağır olduğu yeri (A mahallesi) belirleyip öncelikli yeşil alan önerisi geliştirebileceğini açıklar.	7

a) Örnek cevap: Yeşil alan arttıkça sıcaklık düşüyor; A'dan E'ye yeşil alan artarken sıcaklık 36,5 °C'den 31 °C'ye iniyor.

b) Örnek cevap: Coğrafyacı mahalleleri karşılaştırarak en sıcak ve en az yeşil alana sahip A mahallesini belirler; yeni park ve ağaçlandırma için önce bu mahalleyi önerir.

Sık hatalar: İlişkinin yönünü ters yazmak; Veriyi kullanmadan genel öneri yazmak

2. COĞ.11.2.1 · Web tabanlı CBS aracılığı ile harita uygulamaları yapabilme · kolay

10 puan

Madde	Ölçüt	Puan
	Yalnızca amaca uygun katmanları (okullar, duraklar, yollar) açık bırakıp ötekileri kapatması gerektiğini yazar.	7
	Gereksiz katmanların haritayı kalabalıklaştırıp okunmasını zorlaştırdığını gerekçe olarak yazar.	3

Örnek cevap: Yalnızca okullar, otobüs durakları ve yollar katmanlarını açık bırakıp ötekileri kapatmalıdır; gereksiz katmanlar haritayı kalabalıklaştırıp aradığı bilgiyi gizler.

Sık hatalar: Haritayı büyütmenin tek başına yeterli olacağını düşünmek

3. COĞ.11.3.1 · Yeryüzündeki su kaynaklarını sınıflandırabilme · kolay

10 puan

Madde	Ölçüt	Puan
	Doğrudan kullanılabilecek tatlı suyun yeryüzündeki suların çok küçük bir bölümü olduğu çıkarımını yapar.	7
	Bir sonucunu yazar (suyu tasarruflu kullanma zorunluluğu, su kaynaklarını kirletmeme, kuraklıkta su kıtlığı riski vb.).	3

Örnek cevap: Suların çoğu tuzlu, tatlı suların da çoğu buzullarda olduğu için kullanabileceğimiz tatlı su çok azdır. Bu yüzden suyu tasarruflu kullanmalı ve kaynakları kirletmemeliyiz.

Sık hatalar: %3'ün tamamını kullanılabılır tatlı su sanmak

4. COĞ.11.3.1 · Yeryüzündeki su kaynaklarını sınıflandırabilme · orta

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	(1) karstik kaynak (voklüz), (2) gayzer, (3) fay kaynağı, (4) artezyen yazar. Dördü doğruysa tam puan; ikisi ya da üçü doğruysa ölçüt puanının yarısı verilir.	8
b)	Uygun bir kullanım örneği verir (içme suyu, sulama, kaplıca turizmi, ısınma ya da enerji vb.).	7

a) Örnek cevap: (1) karstik kaynak, (2) gayzer, (3) fay kaynağı, (4) artezyen.

b) Örnek cevap: Fay kaynaklarından çıkan sıcak sular kaplıca turizminde ve seraların ısıtılmasında kullanılabılır.

Sık hatalar: Artezyeni gayzerle karıştırmak; Kullanım örneğini kaynak türüyle ilişkilendirmemek

5. COĞ.11.3.2 · Türkiye'deki su kaynaklarının çevresel, ekonomik, politik ve sosyokültürel etkilerini sorgulayabilme · orta

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Salma sulamada suyun önemli bir bölümünün buharlaşma ve sızmayla boşa gittiğini, bunun yeraltı suyunun azalmasına (kuyuların derinleşmesine) yol açtığını açıklar.	6
b)	Su tasarrufu sağlayan bir öneri yazar (damla ya da yağmurlama sulama, az su isteyen ürünlere geçiş, sulama zamanını ayarlama vb.).	6
b)	Önerinin çiftçinin gelirini nasıl koruyacağını belirtir (destek, verim artışı, maliyet düşüşü vb.).	3

a) Örnek cevap: Salma sulamada suyun büyük kısmı buharlaşır ya da toprağa sızar; bu yüzden gereğinden çok su çekilir. Kuyuların derinleşmesi yeraltı suyunun hızla azaldığını gösterir.

b) Örnek cevap: Çiftçiler destek verilerek damla sulamaya geçirilmeli. Damla sulama hem suyu korur hem de verimi artırarak çiftçinin gelirini sürdürür.

Sık hatalar: Sorunu yalnızca kuraklığa bağlamak; Çiftçinin gelirini dikkate almayan bir öneri yazmak

6. COĞ.11.3.2 · Türkiye'deki su kaynaklarının çevresel, ekonomik, politik ve sosyokültürel etkilerini sorgulayabilme · zor

20 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Bir ekonomik etkiyi yazar (enerji üretimi, sulama, istihdam vb.).	4
a)	Bir sosyokültürel etkiyi yazar (tarihî alanın sular altında kalması, halkın yeniden yerleşmesi, toplumsal hafızanın ve turizm değerinin etkilenmesi vb.).	3
a)	İki etkiyi kazanç-kayıp olarak karşılaştırır.	3
b)	Görüşü tek yönlü bulup tarihî mirasın yeri doldurulamaz bir değer olduğunu belirtir.	3
b)	Kararların fayda ve kayıpları birlikte değerlendirilerek, alternatifler (farklı yer, eser taşıma, koruma önlemleri) düşünülerek verilmesi gerektiğini gerekçelendirir.	7

a) Örnek cevap: Ekonomik açıdan baraj enerji üretir ve tarım alanlarını sular; bölgeye gelir sağlar. Sosyokültürel açıdan ise binlerce yıllık bir yerleşim sular altında kalmış, halk yeni yerine taşınmıştır. Ekonomik kazanç sağlanırken kültürel bir kayıp yaşanmıştır.

b) Örnek cevap: Bu görüş tek yönlüdür. Enerji başka kaynaklardan da elde edilebilir, ama sular altında kalan tarihî bir alan bir daha geri getirilemez. Bu tür kararlarda ekonomik fayda ile kültürel kayıp birlikte tartılmalı; eserlerin taşınması ya da farklı yer seçimi gibi seçenekler araştırılmalıdır.

Sık hatalar: Yalnız bir etkiyi yazmak; Görüşü gerekçesiz kabul etmek ya da reddetmek

7. COĞ.11.4.1 · Türkiye ve dünyadaki yerleşmelerin mekânsal organizasyonunu çözümleyebilme · orta

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	A'nın merkezî iş alanı (ticaret, bankalar, yönetim) olduğunu yazar.	3
a)	E'nin sanayi alanı olduğunu yazar.	2
b)	Sanayinin ham madde ve ürünlerin taşınması için ulaşım hatlarına yakın kurulduğunu açıklar.	5
c)	Arsa fiyatlarının merkezden dışa doğru azaldığını, merkeze yakınlık ve erişilebilirlikle gerekçelendirir.	5

a) Örnek cevap: A: merkezî iş alanı (çarşı, bankalar, yönetim binaları). E: sanayi alanı.

b) Örnek cevap: Fabrikalar ham maddeyi getirmek ve ürünlerini göndermek için demir yolu ve limana yakın kurulur; böylece taşıma maliyeti azalır.

c) Örnek cevap: Merkezde herkesin kolayca ulaşabildiği yerler çok değerli olduğu için A'da arsa en pahalıdır; merkezden uzaklaştıkça D'ye doğru fiyatlar azalır.

Sık hatalar: Merkezî iş alanını konut alanı sanmak; Arsa fiyatını yalnızca bina yüksekliğiyle açıklamak